Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 53 (10.728). Львів, четвер 11. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Підзорливі обіцянки.

Байка про лиса та ворону в Женеві.

У пресовій дискусії над новоутвореними постійними місцями в Раді Ліги Націй, повторяється чевнинно фраза, що Англія та Франція приобіцяла Польщі постійне місце в Раді і вони мусять додержати свого слова. На цю тему бувш. премієр Англії, Льойд Джордж, поміщує незвичайно щиру та ревеляційну статтю, з якої кілька місць передаємо у перекладі:

„Польський міністр закордонних справ ручить, що в Льокарні не вівся ніякий торг над тим, чи Польщі треба гарантувати постійне місце в Раді Ліги як відшкодування за підпис договорів. Французька преса після промови Чемберлена в Бермінґгем, назвала його людиною, яка уміє додержати слова. На яке „слово" вона тут натякає? У всіх статтях французької преси находимо далі увагу, що британський міністр закорд. справ, має намір, у своєрідній простоті та чесности, додержати вірности Франції. Яку „вірність" мають тут на думці? Англійська публична опінія є затрівожена тим, що міністр зак. справ, чи в Льокарні, чи підчас свого останнього побуту в Парижі, чи в розмовах з Муссолінім у Рапальо, замісць дійти до точно означеного порозуміння, обмежився мовчанкою. Нема найменшого сумніву, що істнує заговір, щоби зневтралізувати голос Німеччини в Раді Ліги Націй. Муссоліні показав ясно, що бодай він брав участь у такім порозумінні. З причин, які згодом вийдуть на світло денне, італійський диктатор силкується забезпечити собі піддержку Франції. Його воєнне гасло кинене в Гиролі було не вибухом почування, але було обчислене більше на Париж як на Берлін.

Він без сумніву дав Франції обітницю допомоги Польщі, щоби її втягнути до Ради Ліги. Але в якій мірі був Чемберлен спільником такої змови? По природі своїй він не має прикмет змовника. Але його промови вказують на те, що бодай кінець його фрака попав у пастку і є обірваний... Покищо його хопили за щось, з чого він не може видобутись".

„...Я вже давно лякався, що лестощі та кадила французьких політиків і журналістів, так щедро сипані в його бік, не ворожать нічого доброго. Всі, що мають до діла з французькими дипльоматами, повинні би носити при собі кишенкове видання байки про лиса та ворону. Кожну птаху, що має в дзюбі ласий шматок, так довго очаровують компліментами, заки вона не пустить його у роззявлений рот хитрого спокусника. Лякаюсь, що Чемберлен упав жертвою таких дипльоматичних метод Французів. Це сильно підірвало довіря англійського загалу до його критичного осуду. Я маю високу думку про щирість Чемберлена, його безпосередність та сміливість. Я прилюдно радів його перемогою в Льокарні і жалую з глибини душі, що він міг бути скомпромітований згаданою аферою. Сама добра воля не вистачає для оборони перед французькими хитрощами: Чемберлен є поганим суперником Бріяна. Французький премієр має в своїм характері глибини, які для непосвідчених є так само небезпечні як ворушкі піски в його бретонській батьківщині. Чемберлен загнався саме в такі піски".

„Що буде в Женеві? Я був би дуже здивований, як би там взагалі трапилось щось незвичайного. Ні одна сторона не може дозволити собі на те, щоби зірвати з иншими. Бріян має журбу з франком. У Німеччині зле з промислом, два міліони безробітних і потреба чужинних кредитів. Щодо Англії то характеристичний відрух публичної опінії проти французько-польської кабали не дозволяє англійським делегатам голосувати за прийняттям Польщі. Якщо Чемберлен зробив би це, тоді його уряд упав би."

„Всі англійські партії згоджуються з тим, що Англії не можна втягати в історію, яка була би для всього світа дискредитуючим прикладом недозволених метод... Можливо, що будуть спроби переконати Німеччину, щоби згодилась на Еспанію як на постійного члена Ради. Чемберлен сприяє цьому проєктові. Для Франції не був би це поганий вихід. Вона вариться у Марокку в тім самім чортівськім кітлі, що Еспанія. Коли Еспанія стане постійним членом Ради, тоді Франція може вдатись на поміч Еспанії. Тоді вона матиме ще й ту перевагу, що Польща займе місце між непостійними членами Ради, опорожнене після Еспанії..."

„У цій хвилині дух Льокарна дискредитований... Щойно конференція для роззброєнь мусить дати до дестиляції новий напиток дружби й охоронити його перед сфальшуванням його дипльоматами. Але англійський міністр закордонних справ мусить раньше чи пізніше здати собі справу, що в Европі не буде мира, як довго він не збунтується проти Quai d'Orsay (франц. м-ство закорд. справ). Це міністерство репрезентує найгірші традиції французького імперіялізму. Воно не висловлює думок сучасної Франції, яка перш усього бажає мира. Як мені відомо, в цій палаті ніколи не відчиняють вікон, тому його мешканці віддихають ще нині повітрям, яке панувало там за Людвика XIV. і Наполеона. Ось і причина тамошньої вічно подразненої атмосфери. Справді вже пора, щоби в цьому будинкові з удушливою атмосферою хтось вибив одно вікно".

Українці за океаном.

Відгуки старокраєвих подій. — Дещо про допомогові орґанізації. — Піддубний — героєм дня.

Філядельфія, 20. II. 926.

В попередній кореспонденції писав я Вам, що заокеанські Українці відгукуються живо на всі події українського національного життя, зокрема глибоко відчувають сумне положення українського народу під Польщею в ділянці економічній, політичній, культурній. Це не диво, коли зважити, що величезна більшість української еміґрантської маси походить з Галичини, з якою вяжуть її, не дивлячись на довгий її побут тут і на величезні простори, що ділять еміґрацію від Рідної Землі, тисячні нитки. Ці нитки настільки сильні, що американські Українці в своїй масі живуть тими самими думками й ідеями, тими самими болями і стражданнями, що Ви там. Тільки, що наші думки й болі виливаються назверх инакше, бо ми тут не знаємо ніяких обмежень ні перешкод і робимо те, що вважаємо за потрібне і що нам подобається.

Тому й зрозумієте, чому у нас стільки товариств носить назви народніх мучеників і героїв з останніх літ, чому ми не можемо забути ні про Рідну Школу, на яку пішла вся сьогорічна коляда в сотках місцевостей, ні про інвалідів, сиріт, ні про голодне село, ні про „Просвіту", читальні, Народні Доми, ні про акції Земельного Банку, ні загалом про ніяку справжню потребу Рідного Краю. Це зрозуміння потреб рідних інституцій у старому краю й охота помогти їм тамошніше заслуговують на признання, що як у Вас, так і тут після відомого рішення ради амбасадорів з березня 1923 р. настала деморалізація, ріжні підозріння, наклепи і т. п. І хоч наша тутешня маса у львиній части складається з колишніх найбідніших селян-фармерів і малоземельних хліборобів, то треба признати, що — не зважаючи на агітацію комуністів, оборонців і ин., що всю вину за невдачі звалюють на національні політичні партії — свій політичний іспит ця маса здала добре. Вона не подалася перед їх демагоґією і вміла як слід оцінити справжню працю й посвяту тих, що на своїх плечах несли цілий тягар боротьби й одвічальности.

Велику ролю в освідомленні американського українського загалу грають такі допомогові орґанізації, як Український Народній Союз (органом його щоденник „Свобода"), Провидіння (орг. „Америка", виходить три рази тижнево), Народня Поміч (орг. „Народне Слово", три рази тижн.), Згода Братства (орг. „Нове Життя"). Усі ці орґанізації мають виразно національну закраску, з них Провидіння стоїть на чисто католицькій плятформі, маючи своїм духовим провідником еп. Богачевського. Крім цих великих орґанізацій слід згадати і про Український Робітничий Союз (орг. „Народня Воля", 3 рази тиж.), за впливи в якому ведеться боротьба між соціялістами (національними) і комуністами (орг. щоденник „Українські Робітничі Вісти"). Найбільшим, найбагатшим і найвпливовішим між цими товариствами є без сумніву Український Народній Союз, що має до 350 своїх відділів для старших (обезпеч. в 7 клясах, від 100—2000 долярів) і 400 відділів молодечого департаменту. Разом УНС. має около 30.000 членів. Другим з черги щодо сили і значіння є католицьке Провидіння, що має около 15.000 членів. Усі вичислені товариства мають разом понад 60.000 зорґанізованих членів, що представляють собою доволі сильну й карну, незвичайно свідому армію. Про инші більші установи (Січову орґанізацію, Лігу американських горожан українського роду, Союз ветеранів Українців, себто учасників світової війни, нову стрілецьку орґанізацію й ин.) напишу може згодом.

На закінчення згадаю ще, що відколи наш Полтавець Іван Піддубний поборов Збишка Циґаневича, кинувши ним на протязі неціпої мінути так, що Циґаневич не міг уже навіть піднятися, — став він між нашими людьми незвичайно популярним, просто героєм дня. Українські еміґранти сунуть лавами на виступи Піддубного, а 15. ц. м. зробили йому на змаганнях в українській галі у Філядельфії таку гураганну овацію, що варто було її бачити. Крім цього всюди, де Піддубний появиться, витають його окремі українські депутації, його запрошують до українських товариств (прим. на забаву Українських Січ. Стрільців в Єлизабет, Н. Дж., 6. ц. м.) і приватних домів, щоб налюбуватися тим, що на американському ґрунті став переможцем славного польського атлета і має всі дані здобути світовий чемпіонат. Сам Піддубний заявляє, що для нього нема більшої приємности, як бути між своїми і слухати рідної мови й рідної пісні, якими він дорожить понад усе у світі. **о.**

Бріян премієром.

Тріваючу від трьох днів крізу французького уряду полагоджено 9. III. вечером після довгих конференцій през. Думерґа з політиками. Були ріжні погляди. Переважно вказували на Бріяна, як такого, що може створити новий уряд. Лівиця висувала Еріота. През. Думерґ предложив був Еріотові утворення уряду. Еріо заявив, що з причини женевських нарад відповіднішим здається йому Бріян. Пізно вечером Бріян остаточно відповів, що місію приймає. Уряд утворить дня 10. III. за виїмкою двох персональних змін, характер його буде тойсам.

голодуючих, що як дико робиться. Невже тою справою не займеться у Польщі місто? Наслідком безробіття шириться крадіж і деморалізація.

— Пересторога. Дійшло до відома підписаного гр.-кат. парохіяльного уряду в Боссирах, пов. Копичинці, воєв. тернопільське, що якісь люди волочаться по селах сумежних повітів і збирають датки на відбудову гр.-кат. церкви в Боссирах. Отсим повідомляється, що підписаний уряд не висилав і не висилає ніяких кольпортантів на згадану ціль, бо церква в Боссирах уже цілковито відбудована — без збирання якихнебудь датків — коштом самих парохіян. Тому підписаний уряд просить священиків сумежних повітів перестерегти своїх парохіян перед тими ошуканцями. Инші часописи прошу цю пересторогу повторити. — Гр.-кат. парохіяльний уряд у Боссирах.

— Бомби мов гриби. Видко, що терен родини Макольонарів напроти Личаківського цвинтаря має ґрунт, на якім легко сходять бомби. Мабуть це вплив цвинтарного сусідства, де сходять до гробу люде. Вчора в огороді одного сусіда, п. Бодпара, найшли четверту лямку вибухових матеріялів, на цей раз, свіжих і справді небезпечних. Поліція та судові органи шукають звязку між цією околицею і невідомими злочинцями, що підкидають такий матеріял.

— Зі злодійської хроніки. Львівські злочинці, не перелякані долею своїх арештованих побратимів, продовжують далі свою енергійну діяльність. Вчера ограблено мешкання д-ра Гляйта, вул. Жовківська 49, мешкання п. Пілєта, вул. Кутик 18 і серед білого дня, при свідках усього доку, з вул. Локетка 8, крамницю Каца.

— Наслідувачі Хлєстакова. Львів мав честь гостити між своїми мурами доброзія, який оштукав більші міста, як пр. Константинопіль, Букарешт, Данціґ, Варшаву. Називався він справді символічно: Пташковський. Його спеціяльність було брати участь у міжнародніх виставках та „ярмарках" на чужий кошт, під фірмою секретаря або делегата ріжних польських організацій. На рахунок гідности „секретаря Східних Торгів" він понабирав у Львові від людей сила гроша і мешкав довго у готелю Жоржа безплатно. Ту саму методу придуману Гоголем у „Ревізорі" помворовлював скрізь з досить великим успіхом, коли крім шантажів на чужині, аж 5 місцевих судів шукало за ним. — У Стрию якийсь чеський Дон Жуан, Проскер, відгравав досить довго ролю богача та скінченого студента в Леобен, позичаючи гроші та залицяючись до дівчат та мужаток. Випадково арештований, віддкрив у своїй валізі весь арсенал любовних листів з усіх закутин краю. Проскер працював кілька літ тому у Бориславі в Касі хорих, а тепер пустився на лекший хліб.

— Інститут охорони праці та музей охорони праці на Україні. Народній комісаріят праці приступає до підготовчої праці біля організування інституту охорони праці на Україні. Завданням нового інституту буде наукове пслідкування засобів охорони праці серед робітників і урядовців. Тойже комісаріят праці намічає відкриття окремого відділу охорони праці при харківському музеєві ім. Артьома. В тому відділі мають бути зібрані всі предмети та матеріяли, що мають якенебудь відношення до охорони праці.

— З Харкова до Києва. Недавно перенесено урад з Харкова до Києва центральну господарську установу для хову домашнього дробу. В Києві опинився також осередок цукрового промислу на Україні. Останніми днями рішив народній комісаріят соціяльного забезпечення перенести з Харкова до Києва інститут для опіки над здоровлям інвалідів.

— Всеукраїнська комісія для організації закордонних летів. У Харкові зорганізували при Українському „Авіохемі" (установа, що має на меті вискіпувати армію в повітряну фльоту і в технічні та хемічні здобутки новіщої стратегії) всеукраїнську комісію для організації закордонних летів. Головою комісії став голова ДПУ. і нарком внутрішніх справ Балицький. До управи ввійшли Богданів, Ндісенко, Зареколя, Інгаукіс, Одинець і Юнгмайстер. Завданням комісії збирати фонди та влаштовувати повітряні лети за кордони СРСР. В першу чергу намічений лет на літаку Української Військової Округи до Туреччини і лет до Персії, на одному з літаків Української Повітряної Фльоти.

Дописи.

Теребовля. (*Знищення українського шкільництва. — З кооперативного руху. — Становище Жидів. — Висновки.*) Доручування повітовою радою шкільною рішень кураторії у справі мови навчання в народніх школах вже на укінченні і вже нині можна ствердити, що мабуть тільки дві народні школи в теребовельському повіті задержать українську мову навчання, а саме Бринули і Деренівка; більшість шкіл буде чисто польська, решта двомовна, в дійсности рівнож польська. Є це страшенний удар для нашого шкільництва в Теребовельщині, яка ще до війни виказувала найвищий відсоток римо-католиків по Ярославі у Східній Галичині і хоч число греко-католиків виносило абсолютну більшість загалу населення, то через відомі консерипційні махінації вже статистика з 1910 р. виказує абсолютну більшість в користь Поляків. Також очевидно виказує і польська статистика з 1921 р., хоч в дійсности наше українське населення, числячи тільки греко-католиків, творить ще й нині абсолютну більшість. На 44 політичних громад Теребовельщини (разом з Теребовлею) около дві третини мають абсолютну більшість українського (греко-кат.) населення і до війни з правила мали в народніх школах українську мову навчання. Тепер це пропадо і школи народні разом з численними польськими парохіями будуть почим тараном на шляху сполищення української людности. Ще може бути так лехого, що небавком не стане ні одного учителя Українця. В повіті є всього 28 учителів укр. народности. Українця шкільний інспектор взагалі не приймає. З огляду на небезпеку, що грозить навіть рештками нашого шкільництва в Теребовельщині, треба негайно з нашого боку великої оборонної акції.

Теребовельський повіт не належав ніколи до наших передових повітів під оглядом народньої організаційної праці. Все була недостача — поза давніше цілковита — народніх робітників, організаторів і керманичів, особливо в самій Теребовлі, а й нині кількох людей не в силі всього зробити, бо буквально не стає сил. І саме це є причиною, що кооперативний рух розвивається далеко слабше й поволіше, як у багатьох инших повітах. Теребовля ще досі не ввела у себе повітового союза кооператив, а тимсамим не має організаційного осередку. На щастя кооперативи основуються — так сказатиб — самочинно і нині істнує вже в Теребовельщині 18 українських кооператив, здебільша початкуючих і дуже слабоньких. Майже всі належать до Подільського Союза Кооператив у Тернополі, а деякі (Кобилоловоки) до Повітового Союза в Копичинцях. Одним і другим дуже ненаручно і длятого треба безумовно чимскорше ввести в життя повітовий кооперативний союз в Теребовлі й обєднати у себе всі українські кооперативи теребовельського повіту. Це мусить бути приказом найближчих місяців. Селянство — з правила тільки молодше — інтересується кооперацією і невдовзі в кожному селі буде наша кооператива, треба лишень організації з боку повітового центру, а того саме бракує, бо досі ще нема Союза. Не лишаються позаду навіть такі до війни дуже запущені села, як Деренівка, що завдяки свому покійному пароході о. Валеріянові Ганкевичеві десятки років аж до війни жила у тьмі кромішній, так, що посторонні люде звали це село Дурнівкою. Відносини в цьому селі змінилися на краще з приходом нового пароха о. Петра Глинського. Оживлено читальню „Просвіти", а в неділю 28. лютого н. р. відбулися збори, на котрих по рефераті адвоката д-ра Степана Барана з Тернополя про значіння і завдання кооперації підписано статут і основано кооперативу „Селянська Спілка" в Деренівці. З весною н. р. місцева читальня „Просвіти" має приступити до будови власного дому, де знайде приміщення й новопоставлена кооператива.

Розвій української кооперації і взагалі значний поступ організації наших національних сил в повіті, не дивлячись на польський режім, дуже не по нутру Жидам! По правді одними з головних польонізаторів і підпорою теперішнього режіму є саме Жиди, особливо в менших місточках. Поволі заникає жид. мова „жаргон"), польська мова й культура здобувають щораз більше місце серед Жидів, — не виключаючи очевидно й сіоністів, що до нас в дійсности ставляться також вороже, як і инші Жиди. Це роблять не тільки жидівські торговці, але й жидівські адвокати, лікарі й інжинери, що лавою йдуть проти нас, не перебираючи зовсім в ніяких средствах і послугуючися найбруднішою конкуренцією, щоби відкопати або знищити своїх українських товаришів по званню.

Проти цієї страшенної зваги належить ділати в кожній нагоді, зокрема в кооперорганізації, поучувати селян, щоб користали з услуг тільки своїх людей — адвокатів, лікарів, геометрів, ремісників, купців, тощо. Треба раз станути на цьому становищі, що хрунівством є не тільки голосування при виборах на ворожого нам кандидата, але не меншим, коли не більшим хрунівством є економічно піддержувати тих, що на кожному кроці йдуть проти нас. Реферат на цю тему повинен бути на кожних політичних зборах.

З життя товариства і установ.

IV. Загальні збори С. У. А.

IV. Звичайні Загальні Збори Союза Українських Адвокатів відбулися у Львові дня 13. лютого 1926 р. в салі Центробанку Ринок ч. 10 I. пов.) Збори відкрив довшою вступною промовою віцепрезес д-р Михайло Волошин. На його пропозицію вибрано почесним предсідником зборів сеніора д-ра Володимира Охримовича. Секретарювали адвокати: д-р Електорович з Чорткова і д-р Евген Шуровський з Вишник. На 109 дійсних членів Союза взяло участь в зборах 50 адвокатів зі Львова і з цілого краю. На збори прибули члени з найдальших закутин краю, на жаль, не було представників нашої адвокатури з Тернополя, Стрия і Коломиї. З обширного секретарського звіту довідуємося, що нових членів в послідній році прибуло 52, а Виділ докладав всіх можливих заходів, щоби до цеї становчої, а так під цю пору конечної і потрібної організації, приєднати всіх 230 українських адвокатів в Галичині, без ріжниці їх політичних, партійних, чи соціяльних поглядів. Та — на жаль — зусилля Виділу лише в части дали вдоволяючий вислід.

З дальшої діяльности Виділу годиться зазначити, що уладжувано в Союзі ширші сходини місцевих і позамісцевих членів, та скликувано окружні сходини адвокатів в центрах окружних судів, на яких обговорювано важні й актуальні теми, інтерпретовано нові польські закони і розпорядки, а найбільше уваги присвячено обороні прав української мови в судах і адміністрації. Одначе недостача власного органу була причиною, що Виділ не міг вислідів тих дискусій і винесених на них рішень подати до відома загалу палестри. Тому не диво, що важною справою, яка викликала на Загальних Зборах дуже живу і довгу дискусію, було домагання Зборів до нового Виділу, щоби негайно приступив до видавання власного журналу, присвяченого інтерпретації законів і розпорядків та всім т. зв. щоденним справам адвокатського звання.

Велике зацікавлення на зборах викликала також справа створення запомогового фонду на випадок смерти члена Союза, яка зустрілася з загальним одобренням.

З численних рішень, які винесли Загальні Збори, а які Новий Виділ оголосить в першому числі свого журналу, слід піднести імперативний зазив до всієї палестри в краю, щоби безумовно усі адвокати вписалися в члени СУА, і обовязково передплачували свій фаховий журнал.

На 1926 р. вибрано новий Виділ, в склад якого увійшли: д-р Лев Ганкевич — президент, д-р Михайло Волошин — I. віцепрезидент, д-р Лев Бачинський зі Станиславова — II. віцепрезидент, д-р Евген Шуровський з Вишник — секретар, д-р Филип Евин — касієр, д-р Олександер Надрага — господар, та д-р Іван Бандель, д-р Степан Шухевич, д-р Олександер Марітчак, д-р Богдан Сачак зі Щирця, д-р Альфред Говикович і д-р Евген Давидак — як члени Виділу; до контрольної комісії вибрані: д-р Макс Левицький, д-р Іван Кивицкевич і д-р Володимир Охримович, а яко делегат адвокатських кандидатів д-р Осип Галущак, який обняв реферат організації кандидатів адвокатури і посередництва праці.

Членську вкладку на рік 1926 установлено в сумі 12 зол. річно, вписове 2 зол., а вкладку до запомогового фонду на випадок смерти установлено у висоті рівновартости 3 ам. долярів. Для кандидатів адвокатури вкладка виносить річно 6 золотих, а вписове 2 зол.

Канцелярія С. У. А. міститься у Львові вул. Руська ч. 20/I., куди слід присилати також всякі грошеві вкладки.

Оповістки.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Самбір. Саля „Сокола".
11.III. „Пан Твардовський".
12.III. „Без вини винуваті".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Ой не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Борислав. Саля „Народного Дому".
13.III. „Дибук".
14.III. „Ревізор з Петербургу".
15.III. „Пан Твардовський".
16.III. „Без вини винуваті".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).

Готується до постанови оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Ґафета".

1337 8—?

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Скалат. Саля уряду Громадського. Четвер 11.III. Премєра „Послюбна ніч", французька фарса на 3 дії, переклад І. Когутяка.

Грималів. Саля „Народнього Дому".
Субота 13.III. „День і ніч".
Неділя 14.III. „Барон Кіммель".
Понеділок 15.III „Послюбна ніч".

З днем 15. лютого заангажовано з Львівського Театру п. Сокальську і п. Блавацького як режісера.

1380 2—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітчичевої.

Чесанів. Саля „Нар. Дому".
11.III. „Барон Кіммель".
12.III. „Дні нашого життя".
13.III. „Вигрест".
14.III. Прощальна вистава. „Казка старого млина".

Початок точно о год. 8-ій.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

бити, а почала всіми способами старатися приєднати їх для себе. Сюди треба зачислити поїздку Тугута й Недзялковського до Англії і Франції, проголошення „нової ліберальної політики супроти національних меншостей“ польським міністром закордонних справ Скшинським на V. Зібранні Ліги Націй в вересні 1924 р. і передовсім дуже інтензивну роботу, щоби приєднати для себе визначних окремих політиків і пресу.

Хоч деякі подробиці польської позакулісової роботи мені відомі, я не можу їх тут розкривати. Скажу тільки загально: все, що тільки можливе: дипльоматичні впливи, особисті звязки, гроші було пущене в рух. Я сам зустрічався з такими фактами, що часописи, які перед тим містили мої статті, нагло ставали для мене недоступними, а за те почимали містити пеани в честь Польщі. Для прикладу наведу „L'Ere Nouvelle“, яка стала тепер найбільш польонофільським органом. Розуміється, що добитися поміщення статті, яка простувала би польські виводи, — річ абсолютно неможлива.

Як вислід цеї польської роботи треба ствердити, що Польща має на своїх услугах майже всю пресу Франції, а також поважні органи преси в инших краях.

Що більше, Польща довела до того, що майже всі визначніші особи з підписаних під згаданим французьким маніфестом пішли до Каносси і тепер величають Польщу. Пенлеве написав одушевлену передмову до книжки свого співробітника в французькім міністерстві війни про польську армію і не минає нагоди, щоби возвеличити Польщу. Ерріо помістив недавно пеан в честь Польщі в „Messager Polonais“. Оляр оголосив своє покаяння після побуту в Варшаві в 1925 р. на Зїзді Унії Товариств Союза Націй — і т. д. і т. д.

Тепер, в звязку з домаганням Польщі одержати постійне місце в Раді Ліги Націй, Францію обхопив просто якийсь польонофільський шал, в якім і праві і ліві конкурують з собою, щоби підтримати це домагання Польщі. Грають тут, очевидно, ролю не тільки інтереси Франції мати в Раді Ліги Націй противагу проти Німеччини, — але також є це видимий знак тої величанської праці, яку веде польська пропаганда у Франції.

Я, очевидно, не маю змоги слідити за всею европейською пресою, але того, що попадає в мої руки, досить, щоби уявити собі весь жах небезпеки.

Що гірше, не ведеться навіть такої акції, яку можна би і треба вести навіть в теперішнім стані справи.

Ось нпр. в університетській справі. На статтю в „Correspondence Universelle“ повинні би зареагувати названі там професори Колесса і Дністрянський (зазначу, що я вислав до редакції пояснення, яке хоч і не буде поміщено, але послужить як інформація), а крім того поміщу на цю тему статтю в „Revue Internationale“, на статтю в „Baseler Zeitung“ названий там проф. Студинський, а крім того на обі статті парляментарна Репрезентація, партійні управи, групи професорів і учених, студентство і т. д. Розуміється, їх заяви не будуть поміщені, бо в редакціях, які містять ті похвали в честь Польщі, польські впливи занадто сильні, — але бодай самі редакції будуть знати, що думати про польську саморекляму.

Прага, 4. III. 1926.

Проф. д-р М. Лозинський.

Ліґа радить.

Хмари і проміння надії.

Вислідок першого дня женевських нарад ніякий. Усі вдоволені бодай тим, що сидять на місці і не пішли слідами Бріяна, який висловивши свою думку, вернувся до хати. Німеччина боронить тези, що ввійде до Ради Ліґи перша, а щойно у вересні инші. З тим застереженням (голосно невисловленим), що окрема комісія розгляне кандидатури і означить умовини вступу дальших членів. Італія, в особі Шіяльолі, поставила контрпропозицію, щоби така комісія приготовила меморіял про поширення Ради на протязі двох днів. З цього приводу почалась гостра виміна думок між німецькими та італійськими делегатами. Недавні громові промови Муссолінія на адресу Німеччини вже найшли свій відгук. Бріян був ще свідком цієї боротьби та виступав як посередник. Примирююче становище Англії та Франції не вміло приєднати Німеччини. Хто зна, чи не треба буде аж повороту Бріяна з Парижа, щоби рушити справу з мертвої точки. Англія та Франція обстоюють поширення Ради, згідно з принципом, що кожна держава має право робити заходи щодо вступу. Всі наради щодо принятя Німеччини є покищо підготовчі, тому, що її прохання мусить бути повторене офіціяльно на зборах, коли почнеться публична дискусія Ради. Рада висловить свій осуд перед дискусією зборів. Лютер засовував тези Німеччини дуже помірковано, так, що його тон давав надії на полагоду суперечних становищ.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Женевські наради.

З Льондону повідомляють, що положення в Женеві вияснится скоро. В політ. колах думають, що в справі поширення Ради прийде до компромісу. Після признання Німеччині постійного місця, признають тепер право Еспанії, з тим, що могтиме зайняти це місце в Раді в січні 1927. Зате нема вигляді на признання постійного місця Польщі. 9. березня дальше радила Рада Союза Народів. Пять держав є за поширенням: Франція, Італія, Еспанія, Чехословаччина і Бразилія. Швеція противиться поширенню Ради. Англія, Японія, Бельгія й Уругвай мають застереження. Англія ставить услівя, щоби прийняття нових членів не утруднило приступлення Німеччини. Але спротив Швеції вистарчає, щоби унеможливити якусь кандидатуру. Шведська делеґація щораз сильнійше зазначує, що не робить ріжниці між кандидатурами, а противиться самому принципові поширення Ради. Член німецької делеґації ради, Шуберт конферував із шведським делеґатом Унденом. Констатують це як факт, що Німеччина робить уже заходи для скріплення німець.-скандинавського бльоку, до котрого прилучується й Фінляндія. Дальші посунення будуть можливі після створення франц. уряду. 9. III. зібралася на нараду під проводом Чемберлена політ. комісія Зборів Союза Народів, що має займатися справою прийняття Німеччини до Ради й евент. внесенням Ради в справі її поширення. Для розгляду подання Німеччини про прийняття до Ради вибрано підкомітет з представників таких держав: Вел. Британія, Франція, Італія, Японія, Бельгія, Болгарія, Норвегія, Ірляндія, Куба, Голяндія, Югославія и Греція. Праці того підкомітету відложено аж до повороту Бріяна.

Представник Франції Поль Бонкур і Англії віцегр. Сесіль дійшли в приватних розмовах до порозуміння в справі реченця конференції розброєння. Реченець визначили на 17. травня. Предложили цей реченець своїм товаришам у Раді. На засіданні ради ухвалили, що конференція розброєнь буде 17. травня, а не 26. квітня, як це первісно предкладали. Конференція буде в Женеві, незалежно як скінчиться радянсько-швайцарський конфлікт.

Вчера було засідання комітету Ради С. Н. для справ Австрії, в присутності представника Австрії Шілера, ген.-ком. Цімермана і голови фін. комітету Льва Дюбоа. Комітет запізнався з трьома останніми звітами ген. комісаря С. Н. і прийняв звіт фін. комітету у цій справі. Комітет Ради С. Н. прийняв теж до відома звіт ген. комісаря С. Н. у Будапешті. На тім засіданні був теж мадярський премієр Бетлен.

„Ізвестія“ про Польщу.

„Ізвестія“ займаються загр. політикою Польщі, яка старається дістати постійне місце в Раді С. Н. й висуває претенсії до ролі керуючої держави на Сході. Змагання Польщі до обняття ролі ручителя зединених балтійських держав у їх відношенні до радянського Союзу означають оживленні думки створити союз балтійських держав з гегемонією Польщі. Сумнівне, чи ці держави згодяться на польську концепцію. СРСР не може признавати спец. інтересів Польщі на Балтикові.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·86 — 7·87, канад. дол. 7·55 — 7·67, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·20, леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·33, фр. швайц. 1·40 — 1·50, англ. фунт 35·00 — 36·00.

Золото. 20 кор. 30·00 — 30·50, 20 франк. 27·80—28·20; 20 марк. 34·00—34·50; 10 руб. 38·00—38·50.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 ав. кор. 3·30—3·36, фльорени 1·65—1·68, рубл. 2·68 — 2·74, рубель дрібним сріблом 1·34 —1·37.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 35·00 — 39·00 жито галицьке з 1925 р. 24·30—25·30, ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22·50—23·00.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла“ впало знов жертвою цензорського олівця. Сконфісковано в ньому статтю „На звалищах“ ні більше ні менше тільки в 5 місцях. Це 25-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Шевченківське Свято у Львові** відбудеться в середу 10. ц. м. в салі „Народнього Дому“. Добірна програма, що має вже за собою гарну традицію у щорічних львівських Шевченківських Торжествах, велить надіятися, що й цьогорічний концерт буде гідним, поважним святом львівської української громади в честь Кобзаря. Початок в год. 7·30 веч.

— **Шевченківське свято в Харкові.** Цих 10. і 11. березня обходитиме столиця Радянської України святочними концертами і виставами. 10. і 11. березня у всіх театрах Харкова відбудуться вистави присвячені памяти Т. Шевченка. 10. березня в дитячому театрі силами студентів Драматичного Інституту відбудеться під режисурою І. Юхименка інсценізація „Гайдамаків“. Ту саму пєсу поставлять артисти Франківського театру в Червонозаводському Театрі; 11. березня ідуть „Гайдамаки“ в державному драматичному театрі рано для школярів, а вечером для ширшої публики. Вечером 11. березня піде в театрі ім. Шевченка великий обєднаний вечір артистів Держ. Драми, Опери і Духу (Держ. Український Хор). В програмі інсценізація „Івана Гуса“, декламації, хори, оркестра і сольоспіви членів опери. Концерт буде передаватись при допомозі радія по цілій Україні. По всіх клюбах відбудуться вечері, присвячені памяті Шевченка.

— **Поміч для голодних і безробітних у Львові.** З метою допомоги голодним і безробітним у Львові завязався при магістраті „Львовскі Обивательскі Комітет“, що урядує при пл. Галицькій ч. 10, І. пов. Комітет цей видав відозву до мешканців Львова, під якою фігурує кількадесять людей, але між ними нема ні одного представника українського населення міста. Комітет думає зарадити лихові сумою 200.000 зол., яку думає зібрати до 3 місяців. Збиратимуть на листи з хідний камяниці, а крім цього стягатимуть відповідний даток при задатних і поштових касах, у банках при рахунках (вийшли спец. марки до наклеювання) і т. п. Заходом і при матеріяльній підмові Комітету повстало в останніх днях у Львові кілька харчевень, де видають безплатно або за дуже дешеву ціну обіди, чаї, то-що.

— **В справі еміграції до Німеччини** пишуть нам зі скалатського повіту, що коли нам оголошено було про неї в друкованому обіжнику староства до громад — з пропущенням уступу про безпосередній звязок з границям німецьким урядом, в днях 25, 26 і 27-го лютого численні робітники записувалися до реєстрів по громадах, ходили фотографуватися і якби їх, яка горячка напала — всі казали, що вже 8-го березня будуть їхати до Німеччини нагло і несподівано прийшло відкликання тих реєстрацій, бо з того повіту не будуть випускати до Німеччини нікого. Додуть випускати до Німеччини нікого. Добре, що хоч той відплив насів скоро, бо робітники зможуть шукати роботи де инакше; тепер через парцеляцію лісів і панської землі менше роботи і заробку, як давніше, бо богатші господарі не наберуть робітника. Останніми часами в тутешніх околицях така чисе безробітних

Пародія і насміх.

Українська преса взагалі, а наш орган спеціяльно, не має причини жалітися на недостачу зацікавлення з боку урядових чинників. Особливо пресовий прокуратор одаровує нас своєю небуденною симпатією, про що свідчать майже щоденні білі плями на сторінках „Діла". Кожна болячка українського народу, а головно її освітлення, пошукання за джерелом такого чи иншого відношення польської влади й польського громадянства до наших насущних потреб, критика істнуючого режіму, а в першу чергу висновки з багатомовних фактів — є постійно конфісковані. В останньому часі майже в цілости сконфісковано статтю „Дух злоби і безсилля", де зясовано „numerus clausus" у всіх ділянках нашого життя, вчора з премедитацією повирвано есенціональні місця зі статті „На звалищах". Словом: „нельзя", „nie pozwalam".

Та наша преса не є покликана до того, щоби киданням заслони на взиваючі до неба о пімсту факти підмальовувати на рожево комбінований польсько-російсько-пруський режім; вона обовязана служити правді навіть серед найбільше непригожих умов. Тому, не маючи змоги зі свого боку освітлювати той комбінований режім, мусимо запозичуватися у тих, які є в щасливішому положенні, яких не досягає рука львівського прокуратора, ані „opętańca" і „warjata" М. Прушинського. Менше-більше ті самі справи, які були зясовані в обох наших статтях, порушує в „Роботнік-у" в статті „Адміністраційні відносини на Волині" п. Г. Голувко хоч він обмежує їх до значно меншої території. Та, бажаючи в головних зарисах відтворити ті відносини, мусимо покористуватися малюнком п. Г. Голувка. Отже:

В східних воєвідствах панує повна самоволя. Кожний староста, кожний воєвода веде таку політику, яка зродиться в його буйній фантазії. Ніякого самоврядування на окраїнах немає. Адміністрація уважає населення „незрілим" до самоврядування. Тому війти, бурмістри і т. н. функціонують тільки з номінації. Це звичайно здеморалізовані типи, неграмотні дядьки, які мають ту прикмету, що є сліпим знаряддям в руках старостів.

Розголошені в світі, славні язикові закони є мертвою буквою. Старости просто негують їх істнування.

„Найгірше мається справа в ділянці шкільництва, де закон з 31. липня 1924 р. став джерелом одної з найбільших кривд, яких допустився Ст. Грабський у відношенні до національних меншостей. На підставі того закону п. Ст. Грабський знищив українське початкове шкільництво на Волині, де сьогодня нема ані одної української початкової школи, хоч величезна більшість населення зголосила домагання одномовної української школи. З а довіря до польських законів населення гірко покарано. Польська адміністрація пустила в рух увесь свій апарат, щоби примусити населення відступити від своїх декларацій, що вимагали української, а не двомовної школи, послугуваноси погрозами, переслідуваннями і т. н. Колиб п. Ст. Грабський мав відвагу заперечити, можу служити страшним і багатим матеріялом. Словом, той закон, роблений (дійсно, роблений! — Ред.) соймом під кличем поліпшення (?!) культурного істнування національних меншостей, у висліді дав ліквідацію вже істнуючих на Волині кількасот українських шкіл і заміну їх на двомовні. Ті останні є пародією двомовної школи, глумом з закону з 31. липня 1924, який проголошував конечність годження і лучення для згідного співжиття, виховування на добрих громадян держави дітей польської й непольської національности у взаїмному пошануванні їх національних прикмет".

Всі предмети у двомовних школах викладається по польськи за винятком двох годин тижнево, призначених на науку української мови. Зі школи — як каже п. Голувко — зроблено знаряддя брутальної польонізації.

І проти цього ніхто з Поляків не протестує. Польський педагогічний світ мовчить та ще й апробує польонізаційну діяльність учителів-Поляків, які брали подвійні платні за те, що при допомозі війтів і поліції змушували населення відкликувати декларації за українською школою.

„Діяльність шкільних інспекторів на окраїнах є стидом і ганьбою для польської культури, для польського педагогічного світа".

Українських середніх шкіл на Волині зовсім нема, а до польських не приймається української молоді. Приватні українські й білоруські гімназії систематично переслідується. Нижчі кляси в тих гімназіях закрито, про ніякі субвенції з боку уряду й мови не може бути. Абітурієнтів тих гімназій приймають на високі школи в цілій Европі, тільки не в Польщі. І вони ідуть масово до Минська, до Києва, до Харкова або до Праги.

Не дозволяється на засновування освітно-культурних товариств, а істнуючі переслідується. Навіть Шевченківські концерти чи аматорські вистави забороняється. Про переслідування преси не треба й згадувати. Все населення трактується як вороже до держави. Обіжник Скульського про посольські зібрання не дає змоги українським послам відбувати зібрань.

„Так в загальних зарисах представляються відносини на Волині. Не краще вони й в инших східних воєвідствах. Однак на Волині представляються найгірше, бо там українська свідомість будиться зі стихійною силою, а переслідувана й поборювана таким бездушним способом злочинною, глупою й шовіністичною адміністрацією, формується під знаком ненависти до польського народу і польської держави".

Польська пропаґанда за кордоном.

Зміна тактики. — Навернені „грішники". — Як реагувати. — Потреба фондів.

З приводу статтей про справу українського університету поміщених, очевидно, з польської ініціятиви, в „Correspondence Universelle" і „Baseler Zeitung", які були зреферовані в „Ділі" в статтях „Додержана обіцянка" й „Ідилля", хотів би я звернути більшу увагу політичних кругів західно-українських земель на ту прямо величанську пропаганду, яку веде Польща на міжнародній арені в обороні свого володіння над західно-українськими землями.

Перше всього треба зазначити ту зміну тактики, яку перевела Польща в цій справі в 1924 р.

На IV. Зібранні Ліги Націй, у вересні 1923 р. кандидувала Польща, як відомо, до Ради Ліги Націй, одначе перепала. Виясняючи цю невдачу, саме польське правительство заявило, що потерпіло невдачу тому, бо Польща з огляду на свої суперечки з Данціґом, як також з огляду на ворожу Польщі пропаганду Українців, Білорусинів, Литовців, Німців, Жидів, є постійним „клієнтом" Ліги Націй.

З початком 1924 р. вибори в Англії дали владу Робітничій Партії, опісля вибори у Франції — лівому картелеві під проводом Ерріо.

Ще перед виборчою побідою лівого картелю група французьких політиків, письменників і вчених оголосила відомий маніфест проти білого террору в Польщі, при чому доля хотіла, що першими підписаними на маніфесті були Ерріо і Пенлеве, з яких перший став президентом міністрів, другий президентом палати послів.

До того часу польська пропаганда мала на увазі головно урядові круги західної Европи. Радикальну й соціялістичну опозицію, яка в Англії і Франції виступала в обороні не-польських народів під Польщею, польська преса звичайно ганьбила.

Тепер, коли в Англії і Франції ліві круги прийшли до влади, Польща змінила тактику. Перестала їх ганьбити...

ЛУКА ЛУЦІВ.

Притча про зерна пшениці.

(Продовження.)

Та Франко застановлявся і над иншою можливістю, бо Сахер по його думці міг своє оповідання або „виссати з пальця" — проти чого говорить запис його в статі-брошурі „O stosunku Ukrainy do Polski" (Франко вже знав тоді, що брошура була відбиткою з польського емігрантського париського журналу „Przegląd rzeczy polskich", 1859), — або зачерпнути його з польської брошури і приклasти до Сікорського. Одначе проти цього промовляють ось які докази по думці Франка: „Що Сахер, хоч видав свою книжку в 1863 р., не зачерпнув отсю леґенду з париського польського журналу, це доказує не тільки те, що покинувши Львів в 1849 р. він на становищі директора поліції в Празі, а відтак у Грацу мусів геть відбитися від польського письменства; ще ліпшим доказом є саме його оповідання, таке недоладне та поплутане в порівнанні з польською версією... Колиб Сахер був знав статтю „O obecnym stosunku..." то без найменшого сумніву був би свойому оповіданню... надав натуральнішу, льогічнішу подобу" (ст. 390—391). (Цікаво, що І. Ф. в „Зорі" ще и так мотивував неможність покористування Сахерові польською версією: 1) бо Сахер писав свої спомини в початком 1850 р. і 2) бо Сахер вмер 1858 р.).

Тому то Франко старався найти всетаки джерело Сахерової версії і думав, що вичне наведений уривок із рукописних „Listів Rusk-их", котрі він уважав за „Instrukc-ію" К. Ценглєвича, і є саме оцим джерелом. Ось цей уривок:

„Виставмо собі тілько царя на троні, а около него міністри, князі, урядники і инші слуги, котрі запродали правду і шпигуни і декотрії пани, слуги і приятелі царські, а докола всі ми, браття, ми мир! ми люде угнетеніі!... Як бисьмо всі крикнули: до меча! до коси! і до ножа! якбисьмо ся всі стиснули до купи, щоби там було в середині?"

І хоч Франко признався, що тут крім „тієї самої концепції" „лишалося ще її зробити наглядною яким небудь способом" — то все таки написав, що „в усякім разі се здається мені певним, що батьком літературного первовзору цеї леґенди є Ценглєвич, котрий таким способом, при помочі устної її вандрівки, несподівано і досить дивоглядно входить у звязь з польськими поглядами на Шевченка". І далі Франко пояснює можливість оцеї „психольоґічної ідіосинкразії" аж на примірі казки В. Гюґо про Пекопена і Баґільду і кінчає „щось подібного сталося і тут з отсею революційною леґендою і Шевченком: чужий гріх силою натуральної атракції (мужицький поет мусить бути й демаґоґом!) приріс до нього в понятію польських шляхтичів і патріотів".

В названій вже статті д-р В. Щурат вказав, що „Listи Rusk-і" не є, як думав Франко, Ценглєвичевою „Instrukc-ією", котру Щуратові вдалося найти, і подав два нові, незнані Франкові записи цеї притчі. Перший в париськім „Rocznik-у Towarzystwa historyczno - literackiego" 1866 р., в статті товариша Шевченкової неволі Бр. Залеського „Spisek Gorzkowskiego 1796 r.", де польський поет порівнює спосіб аґітації Шевченка з Ґоржковським — варіянт цей нічим не ріжниться від запису з року 1859, — і другий в драмі Андрія Едварда Козьмяна „Rok 1816, Poznań 1867; цей варіянт схожий з оповіданням Сахера. Д-р Щурат вірно писав, що „оба галицькі варіянти притчі являються попсованими відмінами української версії" (бо допись в 1859 р. в пар. поль. журналі походила від шляхтича Поляка із київської губернії —як це доказав Франко), — і далі писав д-р Щурат, що галицькі притчі не можуть оставати в ніякім генетичнім звязку з українською. Артистичніше сконструована українська притча (1859) мусить мати і артистичніший первовір". І, хоч, як побачимо далі, ці слова д-ра Щурата є вірні, то тим тяжче нам зрозуміти, як міг автор, ідучи за статтею Бр. Залеського, вважати джерелом цих всіх версій оцей уступ про аґітацію Ґоржковського (наводжу точно, як його описує д-р Щурат): „На малій картці паперу нарисував (Ґоржковський) квадрат, а в нім 25 колісцят, що означало клясу упривилейованих. Доколаж того квадрату рисував вісім инших, в котрих уміщені колісцята означали 648 мужиків одної парохії (він був ґеометром і вичислив, що відношення селян до панів в одній парохії є 648 : 25. Л. Л.), що разом мали кинутись на середній квадрат з панами". Таких рисунків нарobив Ґоржковський 300 і ширив їх між селянами. І дальше д-р Щурат питається „чим його квадрат з колісцями — ріжниться від того кола (чи двох, чи й тоьох) пшеничних зерен упривилейованих (тут завважу, що про кола писав аж Бр. Залеський, коли й порівнював це з колісцятами Ґоржковського — в першій, для нас наймірodatнішій редакції з 1859 р. пишеться про „довгий ряд дрібніших поліційних посіпаків" — Л. Л.) окружений колом таких же зерен мужиків" (ст. 67). Там відповімо, що в редакції 1859 р. взагалі не було ніякого „кола зерен мужиків", бо там розповідається, що Шевченко „вийнявши з кишені повну жменю пшениці, засипував нею всі порозкладані зернята". Не можучи разом із д-ром Щуратом признати ґенетичного звязку оповідання про Шевченка із версією Сахера, відкидаємо й оце твердження його, що „оповідання Поляків про Шевченкову революційну катехизацію є очевидно другою редакцією польського оповідання про такуж катехизацію Ґоржковського". Не вірне є й дальше заключення Щуратове: „Доказавши це, стверджую вже безсумнівно, що в нім нема для біографії Шевченка нічого, крім сліду ненависти, з якою деякі шляхетські круги могли відноситися (не могли, а й відносилися, та не автор дописи „O stosunku obecnym Ukrainy do Polski", поріж. крайно ворожу рец. на переклад „Гайдамаків" Совінського і студію про Шевченка з „Biblioteki Warszawskiej" 1862 року. —Л. Л.) — до мужицького поета, та хіба ще крім тих зерен, котрими той поет мав звичай закусувати — як мовляв сам — по чарці, щоби продирало". (Підк. мої.

(Продовження буде.)